

חיים בלבבות

מיזם הנצחה לכבוד 140 שנה לעיר ראשון לציון
לזכר הבנים שנפלו מאז הקמת המושבה ועד ימינו

מיכאל אברמוב

חיל שריון

בן רחל ושלמה

נפל ביום כ"ז בטבת תש"ח

(09.01.1948)

בן 16 בנופלו

מיכאל ומשפחתו...

מיכאל, בן רחל ושלמה, נולד בפרס, בחודש נובמבר שנת 1932.
רחל אמו נולדה בפרס בשנת 1906 ונפטרה בשנת 1986, בחייה
עסקה כתופרת.

שלמה אביו נולד ברוסיה בשנת 1881 ונפטר בשנת 1977, בחייו
עבד ביקב.

למיכאל ארבעה אחים - אברהם, שלום, מלכה וציון.

תקופת ילדותו ונעוריו

בהיותו בן חמש עלה מיכאל לארץ יחד עם הוריו שהתיישבו בראשון-לציון. דרך עלייתם הייתה מיוחדת במינה: מפרס נסעו באוטובוס לביירות ומשם עשו דרכם בסירה לעכו, נאסרו על-ידי הבריטים, אך למחוז חפצם הגיעו.

מיכאל למד בבית הספר "חביב" בראשון לציון והיה תלמיד חרוץ ושקדן. הוא היה בין התלמידים המצטיינים ביותר שמוריו לא פסקו להללו ולספר בשבחיו.

בהיותו בן שלוש עשרה נכנס לתנועת "הנוער העובד", ספג בה מרוח החלוציות ואהבת הארץ ובגיל צעיר הצטרף לגדנ"ע.

עבודה בגיל צעיר

על אף ציוניו הטובים, החליט מיכאל להפסיק את לימודיו ולהתחיל לעבוד. איש לא הציע לו זאת, איש לא הכריחו, הוא הבין, כיתר בני המשפחה, שעליו לתרום את חלקו ולעזור בפרנסת הבית, בשל מצבם החומרי הדחוק של הוריו.

הוא החל ללמוד סנדלרות ולעבוד כשוליה בחנות הנעליים של שמבורסקי (באחד העם), כל הנעלים היו תפורות ביד. הוא ניגש במרץ וברצון האופייני לו ללמוד את המקצוע החדש. לא עבר זמן רב והוא הצטיין אף כאן בעבודתו.

עד היום נזכר אחיו בהתרגשות, כאשר ניגש אליו מיכאל ואמר לו: "אני אעשה בשבילך זוג נעליים שתזכור אותי לכל החיים שלך." "אכן לכל ימי חייו יזכור אחיו את הנעליים שמיכאל תפר לו.

כתוצאה משקדנותו, הגיע מיכאל בהיותו רק כבן חמש עשרה למעמד בעל מלאכה עצמאי. עמדה לרשותו חנות קטנה משלו, וכל זה השיג בכוחות עצמו. ביום עבד, אבל את הערבים חילק בין הלימודים, שעליהם לא רצה לוותר, לבין פעולות בתנועת "הנוער העובד" ובילוי עם החבר'ה.

תחביביו

• עולם הנגינה:

בין כותלי מועדון "הנוער העובד" התהדקו קשרי ידידות בין מיכאל לידידו יוסי עוקשי ז"ל – יוסי היה מספר את סיפור חייו העצוב בצלילי מנדולינה, ומיכאל היה מביע את רגשותיו במפוחית פה, בחליל ולבסוף באקורדיון. שעות היו יושבים השניים באחד החדרים ומביעים את אחוות נפשם בנגינה משותפת.

• גידול יונים:

בהיותו ילד, ואחרי זה נער מבוגר, הקדיש מיכאל חלק ניכר מזמנו לגידול יונים. הוא היה מטפל בהן במסירות רבה. "הידידים הקטנים" הרגישו באהבתו, וכאשר היה מפזר להם זירעונים, היו יורדים על כתפיו וזרועותיו.

דמותו

מספרים כי מיכאל היה נער טוב לב, שהיה מוכן לעזור לכל חבר בעת צרה, לכן רכש לו חברים רבים גם מחוץ לכותלי כיתתו. אחיו מספר שהוא היה אח נהדר. עוד האח מספר שמיכאל היה שם תמיד כשנזקקו לו, הושיט עזרה מכל הלב, כיבד את חבריו ואהב את סביבתו.

תקופת הצבא

בהיותו בן ארבע עשרה, מיכאל התגייס ל"הגנה", עבר המון אימונים שונים ומגוונים והצטיין מאוד במיוחד בחבלה.

לאחר שנשבע אימונים ל"הגנה" היו עיניו של מיכאל מבריקות ופניו נראו נרגשות. הוא גמר אומר לעשות הכול למען המטרה. מכאן ואילך נכנס גורם חדש לחייו – האימונים. הוא היה יוצא מדי כל שבת, ומובן מאליו בערבי חול, לאימונים ומאוחר יותר, למילוי תפקיד שמירה והבטחה.

ידיד אחד מספר כי מיכאל לא היה חסון מבחינה גופנית ומעולם לא התבלט, אך מעולם לא פיגר במסע ובמרוץ. כוח סבלו ושאיפותיו להגיע למטרה הפכוהו לחייל מצטיין, ואף הגיע לדרגת מ"כ. עתה עמדו לפניו שתי בחירות – להישאר בגדנ"ע בתפקיד הדרכה או להתנדב לחיל השדה של "ההגנה" (חי"ש). חינוכו ותכונותיו לא הניחו לו לבחור בתפקיד הקל יחסית, והוא בחר להתנדב לחי"ש.

השיחה האחרונה

היה יום גשום, יום קור ולאחיו הבכור הייתה לפתע הרגשה לא טובה.

"אל תצא היום מיכאל. היום יום לא טוב. חכה, אתה רואה יורד גשם. לבש את הסוודר שלי."

הפעם לא היסס האח הצעיר לענות תשובה פסקנית ללא כל מורא לאחיו הבכור: "זה לא עסק שלך – זה שלי, אתה מבין, אני מוכרח לנסוע."

והוא נסע...

סיפור נפילתו

בפרוץ המלחמה שירת מיכאל בחטיבת "גבעתי" ובראשית ינואר 1948 הוא הוצב עם מחלקתו בגן יבנה.

ב-9 בינואר יצאו שתי כיתות מהמחלקה לסיור בגן יבנה באזור. ערבים חמושים מהכפר אבו-סווירה הבחינו בהם ופתחו באש לעברם.

אחד עשר מאנשי הסיור נהרגו ומיכאל ביניהם.

גופתו הוחזרה למחרת על-ידי הצבא הבריטי.

ביום כ"ט בטבת תש"ח (11.1.1948) הובא מיכאל למנוחת-עולמים בבית הקברות הצבאי בראשון-לציון.

נפילת האחד עשר מראשון לציון

תחילת מלחמת העצמאות היו גדודי חטיבת גבעתי עסוקים בגיוס ואימון מתגייסים חדשים בד בבד עם משימות ביטחון שוטף. גדוד 52 בפיקודו של יעקב פרי הקים בסיס אימונים במושבה גן יבנה. בראשית ינואר 1948 נשלחה לשם מחלקת מגויסים מראשון לציון לצורך אימונים.

ב-9 בינואר 1948 יצאו מגן יבנה שתי כיתות שמנו עשרים וחמישה חיילים, לסיור בשטח ממערב לכביש ולמסילת הרכבת. החיילים היו מגויסים צעירים ללא כל ניסיון צבאי. מפקדם החליט להסתפק בשני אקדחים ושני רימונים בלבד כי חשש לשאת רובים שאינם ניתנים להסלקה מהירה לאור היום בעת חיפוש על ידי הבריטים.

בשטח שהו ערבים מהשבט ערב סוכריר שבאו מהכפר אבו סווירה על גדות ואדי סוכריר - נחל לכיש. הם עקבו אחרי החיילים וראו שאינם חמושים. שני ערבים חמושים ברובים פקדו עליהם להרים ידיים ומכיוון שהופתעו הם נכנעו והובלו כשבויים לעבר אבו סווירה. בדרך הבחינו בערבי נוסף המזעיק את חבריו והחליטו לברוח. הם התפזרו לכל עבר. אותה שעה הופיעו פרשים מזוינים שרדפו אחריהם ופתחו עליהם באש. כמה מהבורחים הצליחו להגיע עד למסילת הרכבת אבל נאלצו להתעכב שם בגלל מעבר רכבת דווקא באותו רגע גורלי. שלושה מהם נשבו והובלו לאבו סווירה שם נרצחו באכזריות. מבין עשרים וחמישה החיילים הצליחו לחזור רק ארבעה עשר.

מיד התארגן כוח חיפוש, אך הבריטים הקדימו ותפסו עמדות בשטח ומחשש להסתבכות איתם ניתנה הוראה לחזור לבסיס. למחרת, ב-10 בינואר 1948, הובאו לגן יבנה על ידי הצבא הבריטי גופותיהם של שמונה מהנעדרים זמן מה לאחר מכן עוד שלוש גופות נוספות של השלושה שנשבו ליד מסילת הרכבת ונרצחו בתוך הכפר אבו סווירה. ניכר היה כי כל הגופות עברו התעללות. נפילת האחד עשר הכתה את חטיבת גבעתי בזעזוע עמוק. מפקד החטיבה, שמעון אבידן, הורה למפקד גדוד 52 להכין מיד פעולת תגמול בקנה מידה שלא היה עד אז במרחב הדרום. מטרת הפעולה הייתה הריסת הכפר אבו סווירה והריגת תושביו הגברים. ב-25 בינואר 1948 יצא כוח מקבוצת יבנה והתמקם מצפון לאבו סווירה. בשעה 03:15 פרצו לכפר תוך יריות זריקת רימונים ולהפתעתם לא נתקלו בכל תגובה. התברר שתושבי הכפר הזהרו על ידי הבריטים על הפעולה ואלה נטשו את הכפר עם חשיכה ונסו לחולות שפת הים. הלוחמים פוצצו את רוב בתי הכפר. על אדמות אבו סווירה הוקמו היישובים ניר גלים ובני דרום.

הנצחת האחד עשר

- באשדוד, בפארק בן-גוריון, הוקמה האנדרטה לנופלים על שחרור אשדוד במלחמת העצמאות בני ראשון לציון. מעל שמות הנופלים כתוב: "העובר כאן זכור! אנו פתחנו את השער לניצחון, על גופותינו נסלל הנתיב לנמל אשדוד."

• בראשון לציון ברח' הפורצים, נמצא "גן הי"א" ובו אנדרטה לזכרם.

יהי זכרו ברוך

בנימה אישית

בעקבות עבודת החקר למדנו על התקופה ההיא.

הרגשנו עצב רב מהעובדה שדברים כאלו, כדוגמת נפילתם של האחד עשר, קרו (ולצערנו עדיין יכולים לקרות) ושכך חייהם של אחד עשר מלוחמינו, ביניהם מיכאל ז"ל, הסתיימו.....

כמו כן, בעקבות העבודה, חשנו גאווה באותם חיילים צעירים וגם בחיילים העומדים על המשמר כיום – הרגשנו גאות מעצם העובדה שיש חיילים אמיצים כאלו במדינת ישראל שיעשו הכול בכדי לשמור עלינו, על העם, על המדינה.

אילו עודנו היה בחיים...

היינו רוצות לקחת את מיכאל ז"ל לגן המנהיגים, כיוון שזהו מקום המעורר אצלנו השראה והיינו שמחות לחלוק זאת עמו – לחלוק את המחשבות, הרגשות שמתעוררים בקרבנו כאשר אנו שם.

מקורות מידע

יזכור

[HTTPS://WWW.IZKOR.GOV.IL/%D7%9E%D7%99%D7%9B%D7%90%D7%9C%20%D7%90%D7%91%D7%A8%D7%9E%D7%95%D7%91/EN_13E5DDD37AEDECF87EA238E6BDA3ADA1](https://www.izkor.gov.il/%D7%9E%D7%99%D7%9B%D7%90%D7%9C%20%D7%90%D7%91%D7%A8%D7%9E%D7%95%D7%91/EN_13E5DDD37AEDECF87EA238E6BDA3ADA1)

גלעד לבנים

[HTTPS://RISHONLEZION.GAL-ED.CO.IL/Web/He/SearchResults/Page/Default.aspx?ID=2913](https://rishonlezion.gal-ed.co.il/Web/He/SearchResults/Page/Default.aspx?ID=2913)

ויקיפדיה

[HTTPS://HE.WIKIPEDIA.ORG/WIKI/%D7%A4%D7%A2%D7%95%D7%9C%D7%AA_%D7%94%D7%AA%D7%92%D7%9E%D7%95%D7%9C_%D7%91%D7%A1%D7%95%D7%9B%D7%A8%D7%99%D7%A8](https://he.wikipedia.org/wiki/%D7%A4%D7%A2%D7%95%D7%9C%D7%AA_%D7%94%D7%AA%D7%92%D7%9E%D7%95%D7%9C_%D7%91%D7%A1%D7%95%D7%9B%D7%A8%D7%99%D7%A8)

מגישות:

ליאם נגר ונועה מלגינזוב

כיתה: ח'5

בית ספר: "טביב"

שנה: תשפ"ב - 2022